

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Ba-midbar

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

"

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9964

במדבר טו יו שלח לך קרח

לו נאמר יהנה אל-משה לאמר :
לח דבר אל-בני ישראל ואמרת להם
ועשו להם ציצת על-בגדי בדיהם לדרתם
ונתנו על-ציצת הכנף פתיל תכלת :
לש והיה לכם לציצת וראיתם ארתו
וזכרתם את-כל-מצות יהנה ועשיתם אתם
ולא-תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
אשר-אתם זנים אחריהם : מ למען תזכרו
ועשיתם את-כל-מצותי והייתם קדושים
לאלהיכם : מא אני יהנה אלהיכם אשר
הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם
לאלהים אני יהנה אלהיכם :

ק"ט . פ"ט . סימן : ומפטרין . ושלח יהושע .
ביהושע בסימן ב :

אונקלוס

לו נאמר יי למשה למימר : לח מליל
עם-בני ישראל ותימר להון ויעבדון להון
ברוספדין על-בגדי כסותהון לדריהון ונתנו
על-ברוספדין דכנפא חוטא דתכלתא :
כט ויהון לכון לברוספדין ותחזון ותיה
ותדכרון ותכל-פקודיא ביי ותעבדון ותהון
ולא תטעו בתר-ההור לכון ובתר-חיו
עיניכון דאתון טען בתריהון : מ בדיל
דתדכרון ותעבדון ית-קר-פקודי ותהון
קדישין קדם אלהכון : מא אנא יי אלהכון
דאפיקית יתכון מארעא דמצרים למחיו
לכון לאלהא אנא יי אלהכון :

פ פ פ

פ פ פ

יו א ויקח קרח בן-יצהר בן-קרח
ודתן ואבירם בני

בן

וכאן שכית הסקילה מן ורחוק מכ"ד (סנהדרין מ"ב) : (לח) ועשו להם ציצות . על שם הפתילים התלוים בה
כמו (יחזקאל ח) ויקחני בניצית ראשי ד"ח צינית על שם ורחיתם אותי כמו (שיר ב) מניין מן המרכיב : תכלת . (מנחות מב)
צבע ירוק של חלון : על-בגדי בנדיהם . כנגד (שמורת י"ט) ולאח אתכם על כנפי כסרים . על-ד' כנפות ולא בעלת
שלש ולא בעלת חמש (ר"ל שאין עושין ה' גזיית בה' כנפות אלא ד' בד' כנפות המרוחקות . עיין בטור א"ח סימן י') . כנגד ד' לשונות של
גקולה שנאמר כנזרים (שמות ז) והולאתי והגלתי וגאלתי ולקחתי : פתיל תכלת . על שם סכול כטורית תרומתו של סכול תכלת
ומכתם היתה כלילה וכן כבע התכלת דומה לרקיע המשמר לעת ערב ושמנה חמישים שבה כנגד שמנה ימים שהיו ישראל חסידיו ממזרים עד
שאזרו שירה על הים : (לט) וזכרתם את כל מצות ה' . שמעון נישטריא של צינית טע מלות ושמה חוטין וחמשה קשחים הרי
תר"ג : ולא תתורו אחרי לבבכם . כמו מתור הארץ . הלכ והעינים הם מרגלים לגוף ומספרים לואת העבירות כעין דואה
ולכח חומד והגוף עושה את העבירה : (מא) אני ה' . נאמן לשלם שכר : אלהיכם . נאמן ליפרע : אשר הוצאתי אתכם .
על מנת כן פדית אתכם שתקבלו עליכם גזירותי . אני ה' אלהיכם . עוד למה נאמר כדי שלא יאמרו ישראל עמנו מה אמר המקום לא
שנעשה ונטול שכר לנו לא עושים ולא טעמים שכר (שבת פח) על כרתכם אני מלככם וכן הוא אומר (יחזקאל ב) אם לא ביהחזקה אמלון
עליכם . ד"א למה נאמר ויחית מצרים אני הוא שהסחתי כענזים בין טפה של כבוד לשאינה של כבוד אני הוא עתיד להבטין וליפרע מן התולה
קלא אילן כנגדו ואומר תכלת היא (ב"ק סא) . ומיפורו של רבי משה הדרטן העתקתי ליוה נסמכה פרשת מקושש לפרשת ע"א (חולין ה')
לומר שהוחללת השבת כאילו עוכד ע"א שאף היא שקולה בכל המצוות וכן הוא אומר בעורא (נחמ"א ט) ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך
תורה ומצוות ואת שבת קדשך הודעת להם . ואף פרשת צינית לכך נסמכה לאלו שאף היא שקולה כנגד כל המצוות שנאמר ועשיתם את
כל מצותי : הסלה שלח לך

(א) ויקח קרח . פרשה ויפיה נדרשת במדרש רבי תנחומא : ויקח קרח . לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך
העדה לעזור על ההנהגה והוא שתרגם אונקלוס ואת עליה נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת וכן (איוב טו) מה

ויקח

א ואתפלין קרח בן-יצהר בן-קרח
בר-לוי ודתן ואבירם בני
אליאב

וכאן שכית הסקילה מן ורחוק מכ"ד (סנהדרין מ"ב) : (לח) ועשו להם ציצות . על שם הפתילים התלוים בה
כמו (יחזקאל ח) ויקחני בניצית ראשי ד"ח צינית על שם ורחיתם אותי כמו (שיר ב) מניין מן המרכיב : תכלת . (מנחות מב)
צבע ירוק של חלון : על-בגדי בנדיהם . כנגד (שמורת י"ט) ולאח אתכם על כנפי כסרים . על-ד' כנפות ולא בעלת
שלש ולא בעלת חמש (ר"ל שאין עושין ה' גזיית בה' כנפות אלא ד' בד' כנפות המרוחקות . עיין בטור א"ח סימן י') . כנגד ד' לשונות של
גקולה שנאמר כנזרים (שמות ז) והולאתי והגלתי וגאלתי ולקחתי : פתיל תכלת . על שם סכול כטורית תרומתו של סכול תכלת
ומכתם היתה כלילה וכן כבע התכלת דומה לרקיע המשמר לעת ערב ושמנה חמישים שבה כנגד שמנה ימים שהיו ישראל חסידיו ממזרים עד
שאזרו שירה על הים : (לט) וזכרתם את כל מצות ה' . שמעון נישטריא של צינית טע מלות ושמה חוטין וחמשה קשחים הרי
תר"ג : ולא תתורו אחרי לבבכם . כמו מתור הארץ . הלכ והעינים הם מרגלים לגוף ומספרים לואת העבירות כעין דואה
ולכח חומד והגוף עושה את העבירה : (מא) אני ה' . נאמן לשלם שכר : אלהיכם . נאמן ליפרע : אשר הוצאתי אתכם .
על מנת כן פדית אתכם שתקבלו עליכם גזירותי . אני ה' אלהיכם . עוד למה נאמר כדי שלא יאמרו ישראל עמנו מה אמר המקום לא
שנעשה ונטול שכר לנו לא עושים ולא טעמים שכר (שבת פח) על כרתכם אני מלככם וכן הוא אומר (יחזקאל ב) אם לא ביהחזקה אמלון
עליכם . ד"א למה נאמר ויחית מצרים אני הוא שהסחתי כענזים בין טפה של כבוד לשאינה של כבוד אני הוא עתיד להבטין וליפרע מן התולה
קלא אילן כנגדו ואומר תכלת היא (ב"ק סא) . ומיפורו של רבי משה הדרטן העתקתי ליוה נסמכה פרשת מקושש לפרשת ע"א (חולין ה')
לומר שהוחללת השבת כאילו עוכד ע"א שאף היא שקולה בכל המצוות וכן הוא אומר בעורא (נחמ"א ט) ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך
תורה ומצוות ואת שבת קדשך הודעת להם . ואף פרשת צינית לכך נסמכה לאלו שאף היא שקולה כנגד כל המצוות שנאמר ועשיתם את
כל מצותי : הסלה שלח לך

(א) ויקח קרח . פרשה ויפיה נדרשת במדרש רבי תנחומא : ויקח קרח . לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך
העדה לעזור על ההנהגה והוא שתרגם אונקלוס ואת עליה נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת וכן (איוב טו) מה

ויקח

כל בנשואא מבדא למשירתא ואטלו ותיה באבנא ומית היבמא דפקיד וית משה : לו ואמר : למשה למימר :
 לח מליל עם בני ישראל ומימר להון ועבדון להון
 ציציתא לא מן גימא ולא מן סיקא ולא מן גרביא אלהון
 לשיקוהון ועבדונו ויפקדו רישי חוטיהון ויתלדו בתמשת
 מיטרו ארבעה בגו תלתא על ארבעה אנפי גוליהון
 דמתעטפין בהון לדריהון ויתגו על אנפא גוליהון שויר דתקלא : לט ויהי לכו למצוותא דציצית ותתמון
 ותיה בזמן דצמין מתעטפין בהון ביממא ותקדונו ות פיקודי ותעבדוניהון ולא תסתון למטעי במר הרהור לקבון
 וקתר חיו עיניכו דצמון טעו בתריהון : מ מן בגלל דהתקדונו ותעבדונו גר כל פיקודי ותקונו קדישין הי
 במלאבנא דקישמשיין קדם : מא אגא הוא : אלקכו די פרקית ואפיקית יתכוון פרמין מצרעא דמצרים
 מטול למתו לכו לאלקא אגא הוא : אלקכו :

פ פ פ

ויקה קרה ונסיב גוליתיה כולא תיקלא

ירושלמי ונסיב עיצה ופלג קבח :

קבח בר יצחק בר קהת בר לוי ודקו באבירס בני אליאב ואון בר פלר בני ראובן :

רש"י

יקחן לכך לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם (א) דבר אחר ויקח קרח משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים כמו שאמר (במדבר כ)
 קח את אהרן (הושע יד) קחו עמכם דברים : בן יצחק בן קהת בן לוי ולא הזכיר בן יצחק . יעקב קח רחמים על עמו שלא יזכר
 שמו על מחלוקתם שאמר (בראשית מט) וכסלם אל תחד כבודי ויהי כזכר שמו של קרח בהתיחסם על הדוכן כדברי הימים שאמר
 בן

באר רחובות דקדוקי רש"י

(יב) דלפי כונת המאמר דמניח להם לרגום את המקללה הוי למכתב רגום כקוץ אלא רגום כשוא כדון לשון צור כמו פקוד
 לכן קאמר כמו הלוך ובור שבור ורצה לומר מדרך המקרא באשר רוצה לומר
 לשון צור חיו יכתבו כקוץ לשון פקוד וטעמא דהא מלתא יתפרש בפ' פנחס כד"ה לרור :

(ה) משום דענין לקיחה על הרוח תשמש לפועל ויאל לנזק אחר (ד"א חכ"ט ג"ט מן דעם ווערקיר אין אכדרין פארשיין) ולפי זה חסר
 בקרא העיקר דלא כתיב בקרא מה היה הדבר שלקח קרח לכן קאמר רש"י לקח את עצמו ומלי ורצה לומר מלת ויקח קורח
 משמ

רשב"ם

(לח) צינית . כמו בצינת ראשי . קביצת פתילים תלויין כשער הראש : (לט) והיו לכם לצינית . הצינית הוה יתיה לכם לראייה
 שראו אותה כמו מנין מן המרכים . וכן מלאתי כסיפרי : פתילת כלת . פירשורכותינו לפי שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע
 ורקיע לכסא ככבוד : וזה יסוד רבינו שמואל :

(א) ויקח קרח . כמו ויקח את שדה אשתו ואת לוט . אף כאן ויקח קרח : ודתינ ואתרים אנשים הרבה עד שקמו עמהם לפני
 משה חמשים ומאתים :

מכלל יופי

לקיחת הדבר ס הדקים תכו או עצים : (לח) (ציצית) . פתיר שיהא טויו ושזור : (תכלת) . הוא דהעין
 שקורין לו בלעז כל"ב והוא צמיע ברם תלזון עם סמכנים
 ידועים : (לט) (ולא ההורו) . ענין הקירה והפוש :
 טז (א) קרח (ויקח קרח) וקח עצמו
 ובראש"ע כתב ויקח קרח אנשים
 דרך קצרה כמו משור לחש .
 ואתרים אנוכי ו"ו ודתינ טסף
 ובספר שופטים בסיון י"ד
 פירש

בן-פלת בני ראובן : ב ויקמו לפני משה
 ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים
 ושיאי עדה קראי מועד אנשי-שם :
 ג ויקהלו על-משה ועל-אהרן ויאמרו
 אלהם רב-לכם כי כל-העדה כלם קדשים
 ובתוכם יהודה ומדוע תתנישאו על-קהל
 יהוה : ד וישמע משה ויפל על-פניו :
 ה וידבר אל-קרח ואל-כל-עדתו לאמר
 בקר וידע יהוה את-אשר-לו ואת-הקדוש
 והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו :
 ו זאת עשו קח-לכם מתנות קרח וכל-
 עדתו : ז ותנו בהן אש ושימו עליהן
 קטרת לפני יהוה מקר והיה האיש אשר-
 יבחר יהוה הוא הקדוש רב-לכם בני לוי :
 ח ויאמר משה אל-קרח שמעו נא בני
 לוי : ט המיעט מכם כי-הבדיל אלהי
 ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם
 אליו

אליאב בני ראובן : ב וקמו
 לאפי משה ונברא מבני ישראל מהתן
 וחמשים רבובי כנשתא מערע זמן אינשין
 דשמה : ג ואתכנישו על-משה ועל-אהרן
 ויאמרו להון סני-לכון ארי כל-כנשתא
 כלהון קדישין וביניהון שריא שכנתא דני
 ומא-דין אתון מתרברבין על-קהלא דני :
 ד ושמע משה ונפל על-אפודיו :
 ה ומליל עס-קרח ועס-כל-בנישתיא
 למימר בצפרא ויהודע יי ית-דקשר-ליה
 וית-דקדש ויקרב לקדמוהי וית-דיתרעי-
 ביה יקריב לשמושיה : ו דא עבדו סגור
 לכון מהתין קרח וכל-בנישתיא : ז והבו
 בהון אישתיא ושויאו עליהון קטרת-בוסמין
 קדס יי מחר ויהי נברא דיתרעי יי הוא קדיש
 סני-לכון בני לוי : ח ויאמר משה לקרח
 שמעו בען בני לוי : ט הוציר לכון ארי
 אפריש

רשי

(ו"ה א' ו') כן אביאסף כן קרח כן יאמר כן קהת כן לוי כן ישראל (הנחומא) . ורחן ואכירם . כשכיל שיהו שבת רלובן סרוי כחתיים
 תיטבה סגן לקהת וכוני החונים תיטבה כשתמנעם קרח כשתחוקתו חוירטע אוי לשכנו . ויהי ראה קרח לקלוק עם נוסה כתקבל על
 כשיאותו של חלילתן כן עזיאל (הנחומא) סענהו משה גשיח על בני קהת על פי הדבור אמר קרח אחי אבתי חרבעה היו שנתמר
 (שמות ו) וכני קהת וכו' עמרם הכבוד נטלו סני כניו גדולה אחד עולך ויחד כהן גדול מי רחוי לישול את הסניס לא אחי סחני בני יצחי סכוא
 סגולעמרם וכו' סנה נשיא את כן אחיו הקטן מכלם הרינו חולק עליו ומטעל את דבריו מה עשה עמד וכנס ר"ח חשי סכסדרות רוכן חסכט
 דלובן סכניו והס חליבור כן סדיחור ומכיריו וכיונל כו סנאחר נשיח עדה קריוחי מועד ולהלן הוא חומר (במדבר א) אלה קריוחי העדה
 והלכיון עליות סכולן סכלת' כחו ועמדו לפני משה חמרלו . עלית סכולה סכלת חייבת כללית או סטורה חמר להס חייבת הח חוינו לסחק
 עליו חספר טלות של מין אחר חוט אחד של סכלת סטורה זו סכולה סכלת לא ספסור את עמוה : בני ראובן . דתן ואכירס וחון כן פלת :
 (ג) רב לכם . הרבה יותר ודאי לקהתס לעמוכס גדולה : כלם קדושים . (הנחומא) כלס סמעו דברוס ססניו ספי הרכורה :
 וסדוע התנישאו . חס לקהת אתה מלכות לא היה לך לכרר לחיך כהונה לא אתס לכדכס סמועתס ססניו חכמי' חלהיך כל העדה סמעו :
 (ד) ויפל על פניו . (הנחומא מ"ד) מפני החלוקת סככר זה כידס סרחן רכיעי סטחו כעגל (שמות לב) ויחל משה
 סנתחוניס (במדבר יא) ויתפלל משה בסרגליס (שם יד) ויאמר משה אלהי וסוועו עזריס כמתלקתו של קרח כתרשלו ידיו וספל
 לכן מלך סקרח על חכיו ופייס עליו חוככו כעס וסתיס וסלס כספרה רכיעית כתרשלו ידי חוככס הוא אחר עד עתי חטריח על המלך סמח לא
 יקבל עוד חטני : (ה) בוקר וידוע וגו' . עתה (במדבר רבה) עת סכמות הוא לנו ולא כסן להראות לפניו והוא יח סח כון
 לדחות סמח יחורו כהס : בקר וידוע ה' את אשר לו . לעבודת לוי : ואת הקדוש . לכהונה : והקריב . חותס חליו סכמות -
 והתרנוס מוכיח כן ויקרב לקדמוהי ויקריב לסינושיה (כ) . ומדרש סקר ח' למשה סכולות חלק הקס"ה כעולמו יטליס אתס לספוך סקר
 לסרס כן תוכלו לסטל אתיו סכאמר (סרצויתא) וי' ערב וי' סיקר ויקדל כן ויסדל חסרן להקדשו וגו' : (ז) זאת עשו עשו קחו
 לכס

ב וקמו בחוצפת ואורו הילכתא באנפוי דמשרה על עיסק תיכלא משה אמה אנא שקמיעת מן פיס קדשאי יתי
 שמיה מברך דציצית יהון מן חיוור וחוטא חד דתיכלא יתי ביה קרב וחקרוי עברו גולנין וציציתיהוון בלהו דתיכלא
 מרה דלא פקיד וי וקסערו ליהו וגבויא מבני ישראל מאתו וקמשיין אמרכלי בגשמתא קערעי ומו למיטל ולמישורי
 קופרשיין בשמתו : ג ואתפנשו על משרה ועל אברו וצמר להו פני לבו בגנתא ארום כל בגישתא כולהו
 קדושיין וביניהו שריא שקנתא בני ומה דין אתו מתרברבו על קהלא בני : ד ושמע משרה הוי קנין כל חד
 מנהו ורת אנתתו לאשקיותו מניא בדנקיא מטול משה ונפל על אנפוי מן פיסופא : ה ומליל עם קתה ועם
 בנישרה סערו למימר צפרא ויהודע ויה דבשר ליה ונת דקדוש ונקב לפילתניה ורת דיתרעו ביה וקרב לשמושיה :
 ו דא עיבדו סבו לבו מתתין קרב וכל בנישרה סערו : ז וקברו בהו אישמתא ושור עליהו קטורת בוקמין
 קדם ויהי נבדא דיתרעו ביה ויהא דקדוש פני לבו בני לוי : ח וצמר משרה לקרב ולגניסותיה קבילו בעו
 בני לוי : ט הוציא הוא לבו ארום אפריש אלהא דישראל יתכוון מן בגשמתא דישראל דקרבא יתכוון לשמושיה
 למפלת

רש"י

לכס מחתות . מה ראה לומר להם כך אמר להם בדרכי העכו"ם ושינושם הרבה וכומרים הרבה וכלס (ס"א ואין כלס) מתקבלים
 בבית אחד אנו אין לנו אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת ומוצא אחד וכוונ גדול אחד ואתם ר"ן איש מקשים כהונה גדולה אף אני רוצה בכך
 הא לכס תשיש חסיד מכל היא הקטרה החביבה מכל קרבנות וסס המות נתון בתוכו שבו כשרפו נדב ואפיהו לפיכך התרה בהם והיה האיש אשר
 יבחר הוא הקדוש כבר הוא הקדוש וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתמייכו מי שיבחר
 כוונתו חי וכולכם אוכדין (במדבר ד) : (ז) רב לכם בני לוי : דבר גדול אמרתי לכם ולא עפשים היו שכן קתרה בהם וקבלו עליהם לקרב
 הם חטאו על נפשם שאמר את מחנות החטאים האלה כנגד משה ואהרן אמר כשכילו אבי נמלט וכ' דעו שמרות עומדות לכני בניו כלס מתנכסאים ברות הקדש
 גדולה ונראה ממנו שמואל שקול כנגד משה ואהרן אמר חפשי כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום לכך נשתף לבא לאותה חוקה
 שגמר (ד"ה א כה) כל אלה בני לוי אמר חפשי כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום לכך נשתף לבא לאותה חוקה
 שגמר מפי משה שכולם אוכדים ואחד נמלט : אשר יבחר הוא הקדוש עתה ותלה בעצמו ולא ראה יפה לפי שכיו עשו תשובה ומשה היה
 רואה תכומא : (ו) מחתות . כלים שחיתין בהם נחלים ויש להם כתיב : רב לכם . דבר גדול נטלתם בעצמכם לחלוק על
 הק"ה : (ח) ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי . התחיל לדבר עמו כדברים רבים כיון שראה קשה עורף אחר עד שלא
 ישתמוטאר השכטים ויאבדו עמו אדבר גם אל כלס התחיל לזרוז בהם שמעו נא בני לוי : (ט) ולעמוד לפני העדה . לשר על
 הדוכן

באר רחובות דקדוקי רש"י

משמש גם כן לפעמים למועל עומד בעצמו (דשווערק בלייכט כייא דעם מאן זעלכין) וזה שתירגם אונקליש והתפליג לשון התפעל דאותו
 לשון מתוקן למועל עומד בעצמו ויקח קרה (ערה האט זיך זעלכין געטין אויף האע זיך גשילע פון דער עדה) להתחזק במחלוקת :
 (כ) משום דקשה לרש"י תרתי למה לי והקריב אליו גם יקריב אליו והאודתי איתא דמלת יקריב אליו דכתיב לפני מלת בו קח
 על אהרן עצמו וויירי מעבודת הכהונה ומלת והקריב דכתיב קרישא דקרא טיירי מעבודת הלויים לפי זה הוצרך התנחומא להוסיף
 בקרא מלת אותם כדי להבין דמלת והקריב הראשון קאי על עבודת הלויים והרי כאלו כתיב והקריב אותם אליו : וגם האונקלים דחתירגם
 על והקריב יקרב לקדמוהי ועל יקריב אליו מתרגם יקרב לשמושיה מוכיח כן דמלת והקריב קאי על הלויים והיינו לקדמוהי (פר' איהם פר אהרן)
 כיהלו ס' מנזיים לשמש לכהניס דאלו היה כוונת התרגום במלת והקריב גם כן על אהרן ככהונתו הוי לתרגם גם כן במלת והקריב יקרב
 על לשמושיה כדעתרגם במלת יקריב :

רשב"ם

(כ) קראי עדה . קוראים וכולאים כשכלים ליום המועד הקבוע למשפטין איש לאיש : (ד) ויפלעל פניו . לתפלה ושם נחמא
 לו מה שאמר לקחת :

מכרל יופי

פירש בשלשים מרעיים כמו ואלה בני אכסעון ואיה וענה וסעורו ויקח קרה ונתן ואמרים :
 דשמשון ויקחו כמו ויקח ויש אומרים כי נשיאיהם פעולים למלת לקח כאלו כתיב ויקח קרה ונתן ואמרים ואון נשיאיהם העדה
 חברו ונתקבצו : לדבר אליהם . והנה און לא נזכר עוד כי נפרד מחברתם אחריו
 (ב) (קריאי מונוה) . כשהיו נועדים הגדולים על איזה דבר שיהיה היו הם קוראים כי היו אנשים גדולים :
 (ג) (ומדוע) . המלה הזאת ענינה כמו למח . ויש אומרים כי היא שהי מלוות טרה דע מן ידע כלומר
 מרה דע וזה הדבר מרה ענינו : (ו) (רב לכם) . כלומר די : (ח) (שמעו נא בני לוי) . לא אמר שמע
 נא כו 26 נא

אליו לעבד ארת-עבדת משכן יהוה ולעמוד
 לפני קעדה לשרתם : י ויקרב אתך ואת-
 כל-אתיך בני-לנו אתך ובקשתם נס-כהנה :
 יא לכן אתה וכל-עבדך הנעדים על-
 יהוה ואהרן מה-הוא כי תלוננו עליו :
 יב וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני
 אליאב ויאמרו לא נעלה : יג המעשכי
 העלינו מארץ זבת חלב ודבש להמירנו
 במדבר כי-תשתרר עלינו נס-השתרר :
 יד אף לא אל-ארץ זבת חלב ודבש
 הביאתנו ותתן-לנו נחלת שדה וכרם העיני
 האנשים ההם הנקר לא נעלה : טו ויחד
 למשה מאד ויאמר אל-יהוה אל-תפן אל-
 מנחתם לא המור אתך מהם נשאתי ולא
 הרעתי את-אחד מהם : טז ויאמר משה
 אל-קרח אתה וכל-עבדך היו לפני יהוה
 אתה ותם ואהרן מחר : יז וקחו איש
 מחתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם
 לפני יהוה איש מחתו חמשים ומאתים
 מחת ואתה ואהרן איש מחתו : יח ויקחו
 איש מחתו ויתנו עליהם אש וישמו עליהם
 קטרת

תלוננו קרי

שני א

אפרש אלהא וישראל יתכון מבנשתא
 וישראל לקרבא יתכון קדמוהי למפלא ית-
 פולחן משכנא דני ולמיקם קדם כנשתא
 לשמשותהון : י וקרב יחד וית-כל-אתך
 בני-לנו עמך וכען-אתון בען אף-כהונתא
 רבתא : יא בכנאת וכל-כנשתך דאוד-מנתון
 ער-י ואהרן מה-הוא ארי אתרעמתון
 עלוהי : יב ושלח משה למקרי לדתן
 ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נסק :
 יג הועיר ארי אסיקתנא מארעא עבדא
 חלב ודבש לקטלותנא במדברא ארי-
 אתרברבת עלנא אף-אתרברבא : יד ברם
 לא לארעא עבדא חלב ודבש אעלתנא
 ויהבתא-לנא אחסנת חקלין וכרמין העינו
 צבריא האנון תשלח-לענא לא-נסק :
 טו ותסיף למשה לחנא ואמר קדם-י
 לא-תקבל ברענא קורבנהון לא תמרא דחד
 מנהון שחרית ולא אבאישית ית-חד מנהון :
 טז ואמר משה לקרח את וכל-כנשתך
 היו זמינין לקדם יי את ואהרן מחר :
 יז וקחו גבר מחתיתיה ותתנון עליהון
 קטורת בוסמין ותקרבון קדם יי גבר מחתיתיה
 מארין וחמשין מחתין ואת ואהרן גבר מחתיתיה ויהבו
 עליהון אישקא ושניאו עליהון קטורת-בוסמין וקמו בתרע משכן זמנא ומשדח

ואהרן

דשי

סדוקן : (י) ויקרב אתך . לאותו שירות שהרשיק ממנו שאר עדת ישראל : (יא) לכן . כשכיל כן אתה וכל עבדך המועדים לתן
 עלה כי כשליחותו עשיתי לתת כהונה לאהרן ולא לנו הוא כהחלוקת הזה : (יב) וישלח משה וגו' . (סנהדרין קי) מכלן שאין
 קחויקן כהחלוקת שהיה משה מחזיר אחריהם להשליטם כדברי שלום : לא נעלה . מיהם כשכילם שאין להם חלא ירידה : (יד) והתן
 לנו . הדסר מוסק על לשון האמור למעלה כלומר לא הכיאותנו ולא כית לנו נחלת שדה וכרם ואמרת לנו (שמות ג) חבלה אתכם מעוני
 אנשים אל ארץ וגו' . פשם כוונתנו ולא אל ארץ זבת חלב ודבש הכיאותנו חלא גזרת עלינו להסיפנו כעלכר שאמרת לנו (במדבר יד) כוננתי

למפלת ירו פולחן משקנא בני ולמיקום קדם בנישתא לשמי שרתהון : ז וקרוב יסד נת כל אחד בני לוי עמך
הדרון אמון מקעין אוף בהונתא רבתא : יא בניו בן אנה וכל בנישר סעך דאובמגתו על מיטרא בני ואתרו מה
הוא ארום מתבצמין אמון עליו : יב ושרר משה פוליו לזמנא לבי דינא רבא לדרון ולבאבירם בני אליאב
במקרו לא גיסוק : יג הועירא היא ארום אסיקתנא ממצרים ארעא דעברא חלב ודבש לקטלותנא במדברא
ארום מתבכבת עלנא אוף אתרבקא : יד ברם לא לארעא עברא חלב ודבש אעלתנא ויהבת לנא אתמגרת

ירושלמי

רבאש למשרה לחרא ואמר קדם : לא תסתכל לרודן
דהון לא תמרא דחד מנהון גסיבית ולא אבאשית לחד
מנהון :

תקליו ונקמיו הענידו דגרבוי האיניו דבארעא תהיא
תפנוור ותנצת יתהון ולא גיסוק למקו : טו ותמיר
למשה לחרא ואמר קדם : בבעו מינך לא תסתכל
לדרון דיהוון דלא תמרא דחד מנהון שחרירי ולא
אבאשית לחד מנהון : טז ואמר משה לקבא אנה

והיה יסד פערך הו וביניו לבי דינא קדם : יז אנה ותינו ואתרו קמר : יח וסבר גבר מחתימה ותתנון וגוי :
יח ונסיבו גבר מחתימה ויהבו בהון אישתא ושויאו עלירוון קטורת בוקמין וקמו בתרע משפן וקנא מציטרא

זח

דשיז

היה יסד פנריס : העעו האנשים ההם תנקר וגו' . אפילו אתה שולח לנקר את עיניו אם לא נעלה אליך לא נעלה : האנשים
ההם . כאלה התולה קללתו וכחירו : (טו) ויחר למשרה מאד . כטער עד למחד : אל חפן אל מנחתם . לפי פשוטו
הקטורת שם וקרובין לפניך וחר אל תפן אליהם והודרש אומר יודע אני שיש להם חלק בתמידו כבוד אף חלקם לא יוכל למנך לריון
תנינו האש ולא תאלכו : לא חמור אחד מהם גשתי . לא חמורו של אשד מהם גשתי אפילו (תנחומא) כשהלכתי מודק
למזרים וזרעתי את אשתי ואת בני על החמור ויהי לי לטוב אותה החמור משלהם לא נפלתי אלא משלי . שחרית לשון ארמי כך נקראת
אנגריא של מלך שחור : (יז) והם . עדתן : (יז) והקרבתם איש מנחרו : השמשו ומאיתם איש שבס :
זיקהל

דשב"ם

(יא) לכן אתה וכל עדתך הם אותם המועדים עליי' : (יב) ויחמרו לא נעלה . אליך למשפט לשון עזייה רגיל לומר אלל הולכה אל
השופטים ועליתם ימותו השערה : ויעלו אליה בני ישראל למשפט . וכעו עלה השער : (יג) גם השתרר גמין שבתורה הטובין כי גם
תשתרר עלינו השתרר . וכן וכרכתם גם אותי . גם תכרכו אותי . וכן ויאהבכם את רחל . וגם אהב את רחל . גם אותך הרגתי .
גם הרגתי אותך : (יד) העיני האנשים הם תנקר . כסבור אתה שאליו האנשים אשר מתרעמים עליך אין להם עינים לראות המכשול
הזה . שדרך מזרים ארץ טובה העליתנו למות במדבר כי לא השלמת תנאי שלך להביאם אל ארץ זבת חלב ודבש אבל באלו הרעים טנה ימותו
במדבר . לא נעלה . לפיכך לא נעלה אליך . כלל ופרט וחזר וכלל לא נעלה אחר תחלה . ואחר כך פירש למה וחזר וכלל לפיכך לא נעלה :
(טו) אל תפן . אל תפנה . לא חמור אחד מהם גשתי . אפילו חמור אחד לא נשאתי מהם כשאר חמוררים על העס . זאס כן
למה מפשיעם אותי כשררה ואס היתקוד לא חמור אחד מהם שתרומו היה חמור של אחד מהם וכמו את אחד מהם :
אלכו

מכלל יופי

לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאותם ולא כעת לנו נפלת
שדה וקרב . וטעם העיני האנשים ההם תנקר התדנה לנקר
עיני האנשים ההם היואלים מנזרים באלו חמור תדנה לנקר את
העינים אלא תראה כזה שעשית לנו נראה הוא לעינים : ורש"י
כתב באלה התולע קללתו בחברו ופירושו אפילו אתה שולח לנקר את
עיניו אם לא נעלה אליך לא נעלה ופיהם אכשילם כי לא עלו אף ירדו
חיים שאולה :
(טו) (לא חמור אחד מהם גשתי) . פועל יוצא
לשלישי בלומר לא גתתי . עריו משה :
האיש

עא קריח לגנותו כמו שחאל כה שמענא בן אחי טוב וכן
ישעיהו שמענא בית דוד : (יא) (ואהרן ומה הוא)
בא לגרעון הדק ולחסרונו כלומר שהלונותיכם על גדול
ממני שעל ה' הכאבל אהרן מה הוא כי הלינו עליו :
(יג) גם השתרר . טעם שררות רבות : אופירושם
טעם אפילו וכן אף גם אחד גם לרעה ישא רש
ואחרו המיעט כי עשית עמנו הרעה הגדולה להמיתם במדבר כי
תשתרר עלינו אפילו שדרה מועפת לשלוח לנו לעלות לפניך כל שכן
שתמלק ותתנשא עלינו :
(יד) ותתן לנו . מלת לא עושכת אסרת עמנו וכן הוא אף

קטרת ויניחמו פתח אהל מועד ומשה ואהרן :
 יש ויקהל עליהם קרח ארת כל העדה
 אל פתח אהל מועד ויבא כבוד יהוה אל
 שלישי כל העדה : ס כ וידבר יהוה אל
 משה ואל אהרן לאמר : כא הכדלו מתוך
 העדה הזאת ואכלה אתם כרגע : כב ויפלו
 על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחת לכל
 בשר האיש אחר יחטא ועל כד העדה
 תקצף : ס כג וידבר יהוה אל משה
 לאמר : כד דבר אל העדה לאמר העלו
 מסביב למשבן קרח דתן ואבירם : כה ויקם
 משה וילך אר דתן ואבירם וילכו אחרי
 זקני ישראל : כו וידבר אל העדה לאמר
 סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה
 ואל תנגעו בכל אשר להם פן תספו בכל
 חטאתם : כז ויעלו מעל משבן קרח דתן
 ואבירם מסביב ודתן ואבירם יצאו נצבים
 פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם :
 כח ויאמר משה בזאת תדעון כי יהוה
 שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי
 לא מלבי : כט אסבמות כל האדם ימתון
 אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם קרא
 יהוה שלחני : ל ואסבריאה וברא יהוה

ואהרן : יט ואכנש עליהון קרח יתכל
 בנשתא לתרע משבן זמנא ואתגלי יקרא
 דני לכך בנשתא : כ ומליל יי עם משה
 ועם אהרן למימר : כא אתפקשו מנו
 בנשתא הדא ואישצי יתהון בשערה :
 כב ונפלו על אפיהון ויאמרו אל אלהא
 רוחיא לכל בשרא וברא חד ויחוב וער
 כד בנשתא יהי רוגזא : כג ומליל יי עם
 משה למימר : כד מליל עם בנשתא
 למימר אסתלקו מסחור סחור למשכנא
 דקרח דתן ואבירם : כה וקם משה ואול
 לנת דתן ואבירם ואולו בתרוהי סבי ישראל :
 כו ומליל עם בנשתא למימר זורו קען
 מעלוי משכנא ובריא חיבאי האלין וקרא
 תקרבון בכל דקהון דקמא תלקון בכל
 חזביהון : כז ואסתלקו מעלוי משכנא
 דקרח דתן ואבירם מסחור סחור ודתן
 ואבירם נפקו קימין בתרע משכניהון ונשיהון
 ובניהון וטפלהון : כח ויאמר משה ברא
 תדעון אריי שלחני למעבד יתבל עובריא
 האלין ארי לא מרעותי : כט אסבמותא
 דכל אנשא ומותון אלין וסערא דכל אינשא
 וסערא עליהון לא יי שלחני : ל ואס-

ופצתה

רשי

בריאה

(יט) ויקהל עליהם קרח - (תנחומא) כדכרי לוינות כל הלילה ההוא הלך אצל השמש ופתח אותם כסבורין אתם שעלי
 לבדי אי עקפיד איני מקפיד אלא בשביל כלכם אלו טעין וטעלין כל הגדולות לו המלכות ולא חיו הכהנים עד שנתפתחו כלם : וירא כבוד ה'
 כא כעמוד ענן : (כב) אל אלהי הרוחות - יודע מחשבות חין מדתן כמדת כשר ודם חלק כשר ודם סמחה עליו חקצת מדינה אינו
 יודע מי חוטא לפיכך כשהוא כועס כפרע חכלס אכל לפניך גלויות כל המחשבות ויודע אתה מי חוטא : האיש אחר - הוא החוטא
 ואתה על כל העדה תקנוף - חזק הק"ה יפה חזרתם אי יודע ומודיע מי חטא ומי לא חטא (ג) : (כד) העלו - כפר גומוהו הסתלקו
 מחשבות משכן קרח (ד) : (כה) ויקם משה - (מור שרבה) כסבור שישאו לו פנים ולא יעשו : (כו) יצאו נצבים -
 בקומה

חד ומשה ואתרו מיטיבא חד : יט ופנש עליהו קבא נה כל בנישקא לתרע משבן זמנא ואתנשל בעיתריה
 דאשבת תרוי אוצרוי מן אוצרוי דיוסף מלינו כסף ודמב ובעא למטרד בחרוא עתרא נה משרה ונת אברו מן עלמא
 אילולי דאתגלי איקרא ביי לכל בנישקא : כ ומליל : עם משרה ועם אברו למימר : כא אתפךשו מנו
 בנישקא תדא ואשיצי יתהון כשעא ועירא

ירושלמי

ואתרכיני על אפיהו ואמר אלהא דשליט בגשמת כל
 בישרא חד גברא חטי ועל כל עמא הוה רגוז :

כב ואתרכיני בצלו על אפיהו ואמר אל אלהא
 דשני רוח גשמתא בגופי בני נשא ומניה מתחבבא רוחא
 לכל בישרא האין גברא חד יחוב ועל כל בנישקא יהי
 רגוז : כג ומליל : עם משה למימר : כד

קבילית צלותכון על בנישקא קדון מליל להון למימר
 נקם משרה וצול לאוכחא לדתו ואבירס ואגלי בתרוי

כד אוקמלקו מן תזור למשקנא דקבא דתו ואבירס : כה
 סבי ישראל : כו ומליל לבנישקא למימר זורר קדון מעלמי משקני גרביניא חייבא אליו דאתחייבו קטול מן

פלויהו במצבים פרסימו מסטרין דילי בר קטלית נה מצראי על ימא ארגווי קנס : כז אלויש אפסיו נה יומא
 דשבתא קדון אונמני על מימרא ביי בגין מן חזי לגרבייהו ודגמרא נה כל גיבסיהו ולא תקרבוו בקל מה דאית

זקרו במילי תירפון וקמו וארגווי למשה תרע משקניהו
 ונשיהו רבניהו וטפליהו : כח ואמר משרה קרא

ממתא דמיימיו בה בני אנשא ימותו אליו וסקמרת דכל
 אנשא יסתבס עליהו לא : שלח ימי :

הנדעון ארום : שרבני למעבר נה כל עובדיא האליו
 ארום לא מן רעות לבי : כט אין קמיתחא דמיימיו

עליהו לא : לאי איתבריא מיתריה להון מן ימרת עלמא תתברי להון קדון ואין לא אתברי

בה כל בני נשא ימותו אליו וסקמרת כל אנשא יסתבס
 עליהו לא : לאי לא איתבריא מיתריה להון מן ימרת עלמא תתברי להון קדון ואין לא אתברי

ירושלמי

ארום לא מן לבי קדית יתהון :
 ממתא דמיימיו בה בני אנשא ימותו אליו וסקמרת דכל
 אנשא יסתבס עליהו לא : שלח ימי :

גמר דמילי תירפון וקמו וארגווי למשה תרע משקניהו
 ונשיהו רבניהו וטפליהו : כח ואמר משרה קרא

ממתא דמיימיו בה בני אנשא ימותו אליו וסקמרת דכל
 אנשא יסתבס עליהו לא : שלח ימי :

הנדעון ארום : שרבני למעבר נה כל עובדיא האליו
 ארום לא מן רעות לבי : כט אין קמיתחא דמיימיו

עליהו לא : לאי איתבריא מיתריה להון מן ימרת עלמא תתברי להון קדון ואין לא אתברי

בה כל בני נשא ימותו אליו וסקמרת כל אנשא יסתבס
 עליהו לא : לאי לא איתבריא מיתריה להון מן ימרת עלמא תתברי להון קדון ואין לא אתברי

פוס

רש"י

(תנחומא) בקומה וקופה לחרף ולגדף כמו (שמואל ב' י"ו) ויתוכח ארבעים יום דגלית : ונשיהם ובניהם וטפם פאורא
 כמה קשה המחלוקת שהרי כ"ד שלמטה אין עונשין אלא עד שיביא שתי שערות וכ"ד שלמעלה עד כ' שנה וכאן חכמו חף ונקיט אידים :
 (כח) לעשות את כל המעשים האלה : שעשית יעל פי דיבור לתת לאהרן כהונה גדולה וכנישגני כהונה ואליוסן נשיא הקהתי :
 (כט) לאה שלחני : אלא אני עשיתי הכל מדעתי וכדין הוא חולק עלי : (ל) ואם בריאה : מדעה : יברא ה' להמית
 אותם

באר רחובות דקדוקי רש"י

(ג) משום דקשיא ליה לפוס רבטא דנותחיל התמיה כאלת האיש אחד יחטא כו' נקד ה' אכלת האיש כפתח כדן ה' א התמיה
 כמו האיש כמוני וברח ולמה היא נקודה בקמן האיש אחד יחטא וסייכו קודת ידיעה על זה משני רש"י הוא המוטא ורצה לומר
 דבר זה ידועה הוא דלפעמים איש אחד יחטא אכל התמיה היא ואתה על כל העדה תקנוף שאין זה מנד דין ומושפט ללקות
 כל העדה כשכיל איש אחד : הנה לפי זה הוצרכנו לומר ה' א התמיה חסירה בקרא כונו שכתב רש"י בפרשת בראשית כד"ה גדול עוני חסאוא
 ע"ש וכמו שכתבתי מלאתי בכתב בגליון סביב המסורה דף י"א ע"א תוך שורה ג' ובעל כמין שלמה אמר שהוא ר' משה הנקדן גס המנדקדק
 ר' אליה בחור בפרק השינושים כשינוש ה' א התמיה מפרש דברי רש"י כמו שכתבתי ע"ש : (ד) רצה לומר הצירי שתחת ה' אכלת
 העלן

רשב"ם

(כב) אלהי רחמות : אתה מזכיר רוחות ולכות שאר העם שלא פשעו : (כג) וילך אל דתן ואבירס : אולי ימורו כשסוכה :
 (כח) כי לא חלני שחינכתים בקטורת כשחומר אתה וההרן איש נחתנו : (כט) לא' שלחני אלא עשיתם מדעתי שניניתי
 להקטיר קטורת : (ל) ואם בריאה מדעה יברא ה' בארץ כדכתיב כי ברא ה' מדעה בארץ : שאינה

מכרל יופי

(כב) האיש אחר יחטא : ההא הא הידיעה וביאה : (ל) (ואם בריאה) : באמת או תהיה לתנאי נהיה
 בקמץ מפני האות הגרון : (כט) (ופקרת כל הארץ יפקד) : ענין זכירה והשגחה על הדבר :
 טעמו דבק עם וידעתם כי נאצו ויהיה ווידעתם כפא רפא
 בלשון ישמעאל כלומר ואסיהיה זה שתפתח הארץ אתפיה ותבלעם

ופצתה הארמה את פיה ובלעה אתם ואת-
 כל אשר להם וירדו חיים שאקה וידעתם
 כי נאצי האנשים האלה את יהוה: לא יהי
 ככלתו לדבר את כל הדברים האלה ותבקע
 הארמה אשר תחתיהם: לב ותפתח הארץ
 את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת
 כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש:
 כג וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה
 נתכם עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל:
 לד וכל ישראל אשר סביבתיים נסו
 לקלם כי אמרו פן תבלענו הארץ: לה ואש
 יצאה מאת יהוה ותאכל את החמשים
 ומאתים איש מקרבי הקטרת: ס
 יז א וידבר יהוה אל משה לאמר:
 ב אמר אל אלעזר בן אהרן הכהן וירם
 את המחפת מבין השרפה ואת האש זרה
 והלאה כי קדשו: ג את מחנות החטאים
 והאלה בנפשחם ועשו אתם דקעי פחים
 צפוי למזבח כי הקריבם לפני יהוה וקדשו
 ויהיו לאות לבני ישראל: ד ויקח אלעזר
 והכהן את מחנות הנחשת אשר הקריבו
 השרפים וירקעם צפוי למזבח: ה וכהן
 לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר
 אשר לא מורע אהרן הוא להקטיר קטרת
 לפני יהוה ולא יקרה בקרח וכעתו באשר
 דבר יהוה ביד משה לו: פ
 ו ילנו בדעת בני ישראל ממחלת עג-
 משה ועל אהרן לאמר אתם המתם את-

עמ

בריאה יבדי וי ותפתח ארעה את פומה
 ותבלע ותהון ותכל כל דלהון ותחתן כד-
 חין לשאול ותדעון ארי ארניו ובריא האלק
 קדם יי: לא ותנה כד שיצי למלוא ות
 כד פתנמיא האלן ואתבועת ארעה
 ותחותיהון: לב ופתחת ארעה את פומה
 ובלעת ותהון ונת אינש בתיהון ונת כד
 אינשא דלקרח ונת כל קנינא: לג ונתחו
 אנון וכל דלהון כד חין לשאול ותפת עליהון
 ארעה ויאבדו מנו קהלא: לד וכל ישראל
 דבסחרניהון ערקו לקלהון ארי אמרו דלקא
 תבלענינא ארעה: לה ואשחא נפקת מן
 קדם יי ואכלת ית מאתן ותמשינ נברא
 מקרבי קטורת בוסמיא: א ומליל יי עם
 משה למימר: ב אמר לאלעזר בר אהרן
 בהנא ויפריש ית מחתימא מבין יקיריא וית
 אשחא ורחיק להלא ארי אתקדשא: ג ית
 מחתית חביא האלן דאתחבו בנפשתיהון
 ויעברון ותהין טסין רדידן חופאה למדבחא
 ארי קריבנין קדם יי ואתקדשא ויהוון לאת
 לבני ישראל: ד ונסיב אלעזר בהנא ית
 מחתית נחשא דקריבו יקיריא ורדידונן
 חופאה למדבחא: ה דברנא לבני ישראל
 בדיל דלא יקרב נבר חלנני דלא מורעא
 דאהרן הוא לאסקא קטורת בוסמין קדם יי
 ולא יהי בקרח ובכנשתיה במת דמליד יי
 בינא דמשה ליה: ו ואתרעמו כל בנשחא
 דבני ישראל מיומא דבתרוהי על משה ונני

אהרן